

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

1. Vtrum in anima Christi sit aliqua gratia habitualis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

et terminus, non ut medium. Secundo de gratia habituali, quia habet, ut effectus consequens unionis, ut patet Ioan. primo. Tercio de voluntate diuina, quia se habet ut causa efficiens, non ut medium.

¶ Nota hic primo, quod gratia potest dupliciter inesse, scilicet formaliter, vel effectiue, & quia gratia primis duobus modis dicitur formaliter, tercio autem effectiue, ideo in littera Auctor duplicem tantum in Christo in principio cor. articuli dicit, scilicet unio nis, & habitus; utraque enim est formaliter in Christo. Diuina autem uoluntas est gratia effectiue, ac per hoc uelut extrinseca causa, & propterea non est in littera connumerata. Inter gratias in Christo, illa siquidem prepositio in, denotat esse in Christo formaliter, sicut forma est in subiecto.

¶ Nota secundo, quod cum quis gratie dat seipsum alicui tunc ipsemet uocatur, & est gratia iuxta commune usum loquendi, quo coequesum gratiose donat gratia uocatur, cum dicimus, iste fecit mihi hanc gratia &c. Et hoc modo, quia res data humane nature in mysterio assumptionis est esse personale filij Dei, ideo ipsum esse personale, ut induit rationem doni gratiose coequesum, uocatur gratia: unionis autem, quia per unionem habetur a natura, cui datum est. De hac tamen unionis gratia, propter uaria, que de ipsa dicuntur in art. vi. 7. querit latio sermo.

¶ Nota tercio, quod Auctor seipso doctor, opinionem, quam in 3. sent. secutus est, dicit. 2. q. 2. art. 2. q. 1. de gratia habituali, quod erat medium congruentia respectu assumptionis, hic confutat auctoritate Ioan. Euan. Et sic tenet, quod prius natura humanitas Christi assumpta est, quam gratia habituali donata, ut ex personalitate, oia fluunt illi essent pleno gratia, & ueritate.

uerbum nostrum in uoce, sed uerbum nostrum unitur uoci mediante spiritu, ergo uerbum Dei unitur carni mediante Spiritu sancto, & ita mediante gratia, que Spiritui sancto attribuitur, secundum illud 1. ad Corin. 12. Diuisiones gratiarum sunt, idem autem spiritus.

SED CONTRA est, quod gratia est quoddam accidens anime, ut in secunda parte habitum est. Unio autem uerbi ad humanam naturam est facta secundum substantiam, & non secundum accidens, ut ex supra dictis patet. ergo natura humana non est assumpta mediante gratia.

RESPON. Dicendum, quod in Christo ponitur gratia unionis, & gratia habitualis. Gratia ergo non potest intelligi, ut medium in assumptione humane nature, siue loquamur de gratia unionis, siue de gratia habituali. Gratia enim unionis est ipsum esse personale, quod gratia diuinitus datur humane nature in persona uerbi, quod quidem est terminus assumptionis. Gratia autem habitualis pertinet ad spirituales sanctitate illius hominis, est effectus quidem consequens unionem, secundum illud Ioan. 1. Vidimus gloriam eius sicut unigeniti a patre, plenum gratia, & ueritatis. Per quod datur intelligi, quod ex hoc ipso, quod ille homo est unigenitus a patre, habet quod per unionem habet plenitudinem gratia & ueritatis. Si uero intelligatur gratia, uoluntas Dei, aliquid gratis faciens, uel donans, sic unio facta est per gratiam, non sicut per medium, sed sicut per causam efficientem.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod unio nostra ad Deum est per operationem, in quantum scilicet eum cognoscimus & amamus, & ideo talis unio est per gratiam habituales, in quantum operatio perfecta procedit ab habitu: sed unio nature humane ad uerbum Dei, est secundum esse personale, quod non dependet ab aliquo habitu, sed immediate ab ipsa natura.

AD SECUNDUM dicendum, quod anima est perfectio substantialis corporis, gratia uero est perfectio anime accidentalis. Et ideo gratia non potest ordinare animam ad unionem personalem (quae non est accidentalis) sicut anima, & corpus.

AD III. Dicendum, quod uerbum nostrum unitur uoci mediante spiritu, non quidem sicut medio formali, sed sicut per medium mouens. Nam ex uerbo concepto interius

procedit spiritus, ex quo formatur uox. Et similiter ex uerbo eterno procedit Spiritus sanctus, qui formauit corpus Christi, ut infra patebit. Non autem ex hoc sequitur, quod gratia Spiritui sancti sit formale medium in unione predicta.

QVAESTIO VII.

De gratia Christi, prom est quidam singularis homo, in tredecim articulos diuisa.

DEINDE considerandum est de coasumptis a filio Dei in humana natura. Et primo de his, que pertinent ad perfectionem: Secundo de his, que pertinent ad defectum.

¶ Circa primum consideranda sunt tria. Primo, de gratia Christi: secundo, de scientia eius: tercio, de potentia ipsius.

De gratia autem Christi considerandum est dupliciter. Primo quidem de gratia eius, secundum quod est quidam singularis homo: secundo, de gratia eius, secundum quod est caput Ecclesie: nam de gratia unionis iam dictum est. ¶ Circa primum quaruntur tredecim.

¶ Primo, Vtrum in aia Christi sit aliqua gratia habitualis.

¶ Secundo, Vtrum in Christo fuerint uirtutes.

¶ Tertio, vtru in eo fuerit fides.

¶ Quarto, vtru fuerit in eo spes.

¶ Quinto, vtrum in Christo fuerint dona.

¶ Sexto, Vtrum in Christo fuerit timoris donum.

¶ Septimo, Vtrum in Christo fuerit gratia gratis date.

¶ Octauo, Vtrum in Christo fuerit prophetia.

¶ Nono, vtrum in eo fuerit plenitudo gratia.

¶ Decimo, vtrum talis plenitudo sit propria Christi.

¶ Undecimo, Vtrum Christi gratia sit infinita.

¶ Duodecimo, utrum potuerit augeri.

¶ Tertiodecimo, qualiter hæc gratia se habeat ad unionem.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum in anima Christi sit aliqua gratia habitualis.

AD PRIMUM sic proceditur. Videtur, quod in anima assumpta a uerbo non fuerit gratia habitualis. Gratia enim est quedam participatio diuinitatis in creatura ra-

¶ Super questionem septimam.

IN diuisione questionum de gratia Christi aduerte, quod tripliciter gratia in Christo ponitur, scilicet gratia unionis, gratia singularis, & gratia capitalis. & quia gratia unionis est ipsa coniunctio personalis Dei ad naturam humanam (de qua tractatum est) ideo Auctor dicit, quod de ipsa tractatum est quamuis non sub nomine gratia, sed rei quae est gratia, & propterea de aliis duabus tractandum est.

¶ Super questionis septima articulum primum.

ITULUS art. 1. intelligendus est ut sonat, ita quod non oportet quod ly gratia limitetur ad gratiam singularis hominis: quoniam statim, ut dicitur, gratia habitualis sufficienter exprimitur, quod de perfectione anime in seipso est questi. habitus enim est perfectio eius cuius est habitualis perfectio. Et ne idem sepe repetatur, hoc eodem modo intelligendi sunt tituli sequentium articulo rum de uirtutibus, & donis.

In corp. articuli est unica conclusio responsiua quæsto affirmatiue. Necesse est ponere in Christo gratiam habituales. Probatur tripliciter: primo, quia anima illa maxime propinqua est principio gratia. Secundo, quia anima illa nobilissimas operationes uidentis & amandi Deum habet. Tercio, quia Christus mediator gratiam in alios redundantem habere debet. Vbi nota quod ly necesse, in conclusione positum, non denotat necessitatem logicam, hoc est, quod impossibile omnino est aliter se habere: quoniam non est hic questio de tali necessitate, nec rationes in littera allatae ad hoc tendunt, sed est sermo de necessario secundum ordinem rebus conueniunt, seu secundum potentiam.

